

תורה שכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת נח | גיליון ק"פ (שנה ד') | מרחשוון תשפ"ז

להתעמק פתענוגים

עונג שבת בעומק
פירוש רש"י

חמס או גזל?

ותפלא הארץ חמס (בראשית ו, יא)
רש"י: וּתְפַלֵּא הָאָרֶץ חֲמִס – גַּזְלָא.

רש"י מבאר שחטא ה'חמס' הכוונה לחטא ה'גזל'. אולם לכאורה הדברים תמוהים, שהרי מבואר במסכת בבא קמא (סב, א) שיש הבדל בין 'גזל' ל'חמס', כי גזל נוטל חפץ בלי לשלם עליו, ואילו חמסן משלם מעות על החפץ שנטל מהבעלים בלי רשות. ואם כן, מדוע מפרש רש"י ש'חמס' היינו 'גזל'?

מחדש רבינו המהר"ל מפראג זי"ע ב'גור אריה' חידוש נפלא: בדור המבול כולם חטפו זה מזה, כך שאם אחד גזל מחבירו, ואחר כך היה חבירו גם כן חוזר וגזל אותו, נמצא שהגזל שגזל השני מהראשון, הוא כמו תשלום מעות שהראשון שילם לשני על הגזל הראשון, כך שה'גזל' (שהוא בלי תשלום) הפך ל'חמס' (שהוא עם תשלום). זו כוונת הכתוב **'ותפלא הארץ חמס'** – כלומר, שכל הארץ היתה מלאה בגזלנים, שכולם גזלו זה מזה, וממילא ה'גזל' הפך ל'חמס'.

לכן בא רש"י להדגיש בפירושו **'חמס – גזל'**, להסביר לנו שהגזלן מצד עצמו לא התכוון באמת שיהיה זה כתשלום עבור הגזלה, כי הוא גזל בכל מקרה, אפילו אם הגזלן לא היה חייב לו כלום, ולפיכך פירש רש"י שמצד כוונת הגזלנים היה כאן 'גזל', אלא שהכתוב אומר שבפועל בלא כוונתו זה הפך להיות 'חמס', כי כולם גזלו זה מזה.

מצרים לכוש, או כוש למצרים?

ויאמרו איש אל רעהו הבה נלכנה לבנים וגו' (בראשית יא, ג)
רש"י: לֹאִשׁ אֶל רֵעֵהוּ – לְמַצְרַיִם. מִלְכִּים לְכֹשׁ, וְכֹשׁ לְכַנְעַן.

רש"י מזכיר ארבע אומות מבני חם, שנועצו יחדיו בדור הפלגה לפי הסדר הבא: א. מצרים. ב. כוש. ג. פוט. ד. כנען. אולם כאשר נתבונן בפסוקים יתעורר לנו דיוק נפלא, שהרי לעיל נאמר (י, י) **ובני חם, פוש ומצרים ופוט וכנען**, הרי שכוש היה קודם למצרים, ומדוע מזכיר רש"י הסדר **'מצרים לכוש, וכוש לפוט, ופוט לכנען'**, הלא לפי סדר גדולתם לכאורה היה צריך להיות הסדר להיפך: **'כוש למצרים, ומצרים לפוט, ופוט לכנען'**!

התמיהה תגדל לאור האמור לעיל (י, ח) **וכוש ילד את נמרד הוא החל להיות גבר פארץ**, ופירש שם רש"י: **'להיות גבור – להמריד'** כל העולם על הקב"ה הוא פִּעֻצָּת דִּזְרֵי הַפְּלָגָה, ומאחר שנמרוד, מורע כוש, החל להמריד את העולם בדור הפלגה, היה צריך רש"י להזכיר כאן את האומה של כוש תחילה: **'כוש למצרים, ומצרים לפוט'** וכו'.

מתוק מדבש הוא ביאורו של הגה"ק רבי יעקב סולניק זי"ע בספרו **'נחלת יעקב'**: מבואר ברש"י בפרשת לך לך (יד, א) שנמרוד שהוא אמרפל, היה המלך על כולם, ומעתה, סבר רש"י שלא יתכן שנמרוד אכן היה הראשון שיעץ את עצת דור הפלגה, כי אם הוא היה הראשון, מדוע נאמר כאן הלשון **'ויאמרו איש אל רעהו הבה נלכנה לבנים וגו'**, שמשמעותו בלשון שאלה ובקשת הסכמה, הלא אם המלך מעצמו רצה לעשות כן, היה לו לגזור עליהם בגזירת מלך שכולם חייבים לעשות כן, אלא בוודאי נמרוד מצד עצמו לא גזר כן, אלא אחרים יעצו לו, וסבר רש"י שמסתמא מצרים, שהוא שני לכוש, יעץ כך תחילה ונתקבלה העצה בעיני נמרוד, ואחר כך המריד את כל העולם. על כן מדוקדקים דברי רש"י להפליא, שהזכיר את הסדר **'מצרים לכוש, וכוש לפוט, ופוט לכנען'**.

נח ודורו • פרשת המבול • צאצאי נח

מבט

עשרה דורות מנח ועד אברהם	גילו בעת הולדת בנו	שנות חייו אחרי הולדת בנו	סך כל שנות חייו
1 שם בן נח	בן 100 נולד ארפכשד	500	600
2 ארפכשד	בן 35 נולד שלח	403	438
3 שלח	בן 30 נולד עבר	403	433
4 עבר	בן 43 נולד פלג	430	473
5 פלג	בן 30 נולד רעו	209	239
6 רעו	בן 32 נולד שרוג	207	239
7 שרוג	בן 30 נולד נחור	200	230
8 נחור	בן 29 נולד תרח	219	248
9 תרח	בן 70 נולד אברהם	138	205
10 אברהם	בן 100 נולד יצחק	75	175

תיכון

פרשת נח פוללת את קורות חייו של נח ודורו. רב הפרשה עוסקת במבול, בו מתח' את כל היקום, ובתקופה שאחר במבול פאשר נח יצא מהתבה. פן מובא פפרשה בהרחבה פפרט כל הדורות והאמות שפצאו מנח.

נישאים

צדקת נח ורשעות דורו | בנית התבה | ימי המבול | יציאה מהתבה | קרבתו נח | אות הקשית | צווים אחר המבול | התנהגות בניו של נח בעת שכרותו | דור הפלגה | שבועים אמות | תרח ובניו, ונשאיו אברהם ושרה.

זמן

פרשת נח מקיפה תקופה בת כ-350 שנה. החל מהמבול שהיה בשנת אָלף תר"ז לבריאת העולם, ונמשך במשך כשנה, ועד לדור הפלגה שהיה כעבור כ-350 שנה – בשנת אָלף תתקצ"ז, ומיתת תרח שנה לאחר מכן, בשנת אָלף תתקצ"ז.

מקום

לאחר סיום המבול נחה התבה על 'הרי אררט', וצאצאיו של נח התפזרו בכמה ארצות ומדינות. אנשי דור הפלגה הקימו מגדל ב'ארץ שנטר' היא בבל, ומשם הפיצו ה' בכל העולם. פן נלמד על תרח שפצא מאור פשדים והגיע לתנן.

תמצית 'הלימוד היומי' לפרשת נח:

יום ראשון, ל' בתשרי

נח ודורו | ציווי עשיית התיבה

נח היה איש צדיק תמים, אך בני דורו חטאו בעבודה זרה וגילוי עריות, ונחתם דינם על עוון הגזל. בעבור כך גזר ה' להביא מבול, ואמר לנח לבנות במשך 120 שנה תיבה לשם הצלתו והצלת משפחתו, אליה יכניס את כל בעלי החיים שלא חטאו, מהטמאים – זכר ונקבה, ומהטהורים – שבעה זכרים ושבעה נקבות.

יום שני, א' במרחשוון

כניסה לתיבה | 40 ימי המבול

כאשר היה נח בן 600 שנה, אמר ה' לנח להיכנס לתיבה עם בעלי החיים. נח נכנס בעיצומו של יום, וה' שלח אריות ודובים להגן עליו מפני הרשעים שאיימו לשבור את התיבה ולהורגו. 40 ימי המבול החלו בבוקר יום י"ז בחשוון [או י"ז באייר], והסתיימו בבוקר כ"ח בכסליו [או כ"ח בסיון].

יום שלישי, ב' במרחשוון

תגבורת המים | שילוח העורב והיונה

כאשר הסתיימו 40 ימי ירידת הגשמים, היו עוד 150 יום בהם התגברו המים עד שהתכסו ההרים, והתיבה שטה על המים כאשר חלק ממנה משוקעת במים. אחר כך זכר ה' את נח ואת תפילותיו, והמים החלו להתמעט במשך 60 יום, עד שהתיבה נחה על הרי אררט. נח שלח עורב לבדוק אם יבשו המים, וכשהוא לא ביצע את השליחות, שלח שלש פעמים את היונה, עד שהיא חזרה עם עלה זית, וזו ידע כי יבשה הארץ והוא הסיר את מכסה התיבה.

יום רביעי, ג' במרחשוון

יציאה מהתיבה | לאחר המבול

אחרי ייבוש מוחלט של האדמה, אמר ה' לנח לצאת מהתיבה.

הכרת והבנת
מושג בתורה

דברי רש"י אלו מלמדים אותנו את גודל מעלת האהודות והשלום בין איש לרעהו. כה האהודות מגן ומציל מפני כל רע אף על מי שמועשיו ח"ו גרועים כדור הפלגה, והשלום הוא כלי מחזיק ברכה להביא את כל הברכות והשפע.

כלליו רש"י הק'
בדקדוק הלשון

מרגליות בפרשה

ועדיין יש להתבונן: מה שורש המליצה הזאת, ולמה נבחר דווקא העורב מכל העופות? אמר על כך הגאון רבי חיים מברייסק ז"ע: הכונה היא לעורב של נח... כשם שהעורב לא הביא שום תשובה לנח, כך אין לך לצפות לתשובה ממני!

הוא יבאיר הדברים: כל תיבה [מבני קל, שאין דגש באותיות], שהאות האחרונה מאותיות השורש היא אות ה' [דהיינו ה' נהה שאינה כגון 'בנה', 'קנה' 'מחה', כאשר אות השורש האות ה' תחתילת המילה, והיא באה בקיצור עם תוספת ה'־ה' תחתילת המילה, או האות וי"ו מנוקדת בחייוק (כגון ויבן, ויִקון), ולכן גם כאן העמוד הוא 'ויִמֵן']

ללמוד

פרק ז, פסוק כ"ב:

כל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְסוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בְּחַבְרָה מֵתָה | רש"י: נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים – נְשָׁמָה (נְשִׁימָה) שֶׁל רוּחַ חַיִּים.

להבין

- ב. לפי הגירסא ברש"י 'נְשָׁמָה' שֶׁל רוּחַ חַיִּים, צריך ביאור, מה בא רש"י לפרש בביאור זה? הרי בפסוק נאמר 'נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים', וכל אחד מבין לכאורה שהכוונה לנשמה של רוח חיים, ומה הוסיף רש"י בפירושו? ואיזה פירוש אחר בא רש"י לשלול?
- ג. מהי כוונת הכתוב 'כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאֶפְסוֹ', האם הכוונה רק לכל בני האדם, או גם לכלל בעלי החיים?

להשפיל

מפרשים אלו כוונת הכתוב היא, שלא רק בני האדם מתו אלא גם בעלי החיים, ועל כך נאמר 'נְשָׁמַת חַיִּים' – על האדם, שהרי רק לאדם יש נשמה. ואילו 'רוח חיים' – על שאר בעלי חיים שאין להם נשמה אלא רוח, עכ"ד המפרשים הללו.

לפיכך בא רש"י לשלול פירוש זה, ולהודיע לנו שאין כאן שני עניינים נפרדים של 'נְשָׁמַת חַיִּים' ו'רוח חיים', אלא הכתוב מדבר על דבר אחד והיינו 'נְשָׁמָה' – רוּחַ חַיִּים, וזה כולל גם את האדם וגם בעלי חיים, כי רש"י סובר שגם על בעלי חיים אפשר לומר שיש להם נשמה.

הכתוב כולל גם בעלי חיים

בטרם נמשיך הלאה, נשים לב שעד עתה הבאנו את דעת המפרשים שהבינו ככוונת רש"י שהכתוב עוסק לא רק באנשים, אלא גם בבעלי חיים, אלא שנחלקו המפרשים כיצד להעמיס זאת ברש"י: א. הרא"ם והגור אריה כתבו שלכן יש לגרוס ברש"י 'נְשִׁימָה' שזה כולל בעלי חיים. ב. הבאר בשדה כותב שאפשר לגרוס ברש"י 'נְשָׁמָה', כי 'נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים' כולל גם בעלי חיים. ג. והמשיח אלמים כותב שסובר רש"י שגם לבעלי חיים אפשר לומר הלשון 'נְשָׁמָה'.

'אלמ"א' או 'אלייני'?

אולם בספר 'יוסף הלל' על פירושו של רש"י, מביא שברש"י דפוס ראשון יש כאן ברש"י תוספת של מילים בלע"ז: "אלמ"א דיבניט דביט"א", וביאר הדברים, שהמילה 'אלמ"א' בלע"ז פירושו 'נְשָׁמָה', וזו הוכחה שיש לגרוס ברש"י 'נְשָׁמָה' שֶׁל רוּחַ חַיִּים, ולכן כותב בעל ספר 'יוסף הלל', שרש"י סובר שהכתוב אינו מדבר על כלל בעלי חיים, כי להם אין נשמה, אלא סובר רש"י כדעת שאר המפרשים (ראה תולדות יצחק) שהכתוב מדבר רק על האנשים בלבד.

ברם, בספר 'מעייני אגם', דוחה את דברי הספר 'יוסף הלל', וכותב שיש כאן טעות הדפוס של המדפיסים והמעתיקים ברש"י, כי במקום המילה 'אלמ"א' צריך לומר 'אלייני'א', שפירושו בשפת לע"ז 'נְשִׁימָה', כמובא לע"ז זה ברש"י בכמה מקומות בש"ס (שבת קלד, א; חגיגה יב, ב; סוכה כז, ב), והוסיף שם מעייני אגם, שכוונת רש"י לבאר שלכאורה יש בפסוק כפל לשון 'נְשָׁמַת רוּחַ', והרי נשמה ורוח הם דבר אחד, לכן מביא רש"י את הביטוי שהיה נפוץ בלע"ז 'נְשִׁימָה' שֶׁל רוּחַ חַיִּים.

להתבונן

בהמשך פסוק זה כותב רש"י עוד ביאור נוסף אשר לכאורה יש בהם הוכחה מובהקת לפשוט את הספק הגידון כאן אם הכתוב מדבר רק עלכאורה אפשר להוכיח משם הוכחה מובהקת התדע באלו מדברי רש"י מדובר ומהי ההוכחה?

נקודה למחשבה
ותוספת עיוןמבחן חדש
ומיוחד לקוראי
הגיליון השבועי:

את התשובות על שאלת 'להתבונן' ניתן להשיב בקו 'קול התורה', או בנדרים+ומתן שכרה בצידה - הגרלות שבועיות בין המשיבים כהלכה

קודם המבול היה קשת בעולם?

מתי נבראה הקשת הראשונה, בבין השמשות או לאחר המבול? ומכמה קשתות מורכבת קשת? - כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם

העליון לצד הרקיע, כדוגמת זריחת השמש על כלי זכוכית אשר בו מים, שנראית דמות הקשת אחורי הכלי. אבל אילו היה כן, לא היתה נראית הקשת לבני עולם, והרי כל עיקרה הוא להזכיר חסדי ה' לבני אדם. לכן סיבב הקב"ה וקבע את הטבע בענן בימי נח, שיהיו נתפסים בו קרני השמש, ויחזרו לאחור לאור האטמוספירה בכדי להזכיר לבני האדם לשוב בתשובה.

הקשת - מאז ומעולם

אך על עיקר שיטה זו שעד המבול לא היתה קשת בעולם, חולק הרמב"ן וכותב כי ודאי היתה הקשת עוד קודם המבול, כי הרי זה טבע שקבע הקב"ה בסדר העולם בעת שנשברים קרני השמש על הלחות העולה מן הארץ לאחר הגשם, שנצורת צורת הקשת, אלא שלאחר המבול קבע הקב"ה שצורת הקשת היא אשר תזכיר כביכול לפניו שלא למחות את כל היצור אשר בעולם.

וכמובן שלפי דעה זו מובנים בפשטות דברי המשנה שהקשת נבראה כבר בבין השמשות של שבת בראשית.

הפיכת הקשת למה?

לפי דעת הרמב"ן שגם קודם המבול היתה צורת קשת, אין הקשת ההפוכה סימן לשלום, אלא יש סיבה אחרת מדוע הקשת הפוכה, כנאמר בגמרא (ראש השנה כג, ב): "מעולם לא ראתה חמה פגימתה של קשת, דלא לימרו עובדי החמה גירי קא משדייא". כלומר שצורת הקשת הפוכה, כדי שלא יאמרו אלו העובדים לשמש כי השמש יורה חיצים באלו הנלחמים איתה.

קשת על גבי קשת

דעה נוספת היא דעת הספורנו (בראשית ט, יג), שקודם המבול היתה הקשת בעלת קשת אחת, לעומת זאת לאחר המבול נוצרה הקשת הכפולה - קשת על גבי קשת, כשצבעי הקשת השנית הפוכים מצבעי הקשת הראשונה [יש לציין כי קשת זו אינה נראית בדרך כלל בארץ ישראל, ואפשר למצוא כזו רק בחו"ל, ואולי זה מקדושת הארץ].

למה הקשת מופיעה רק בימות החורף?

אך שומה עלינו להבין, מדוע הקשת מופיעה רק לאחר הגשם, האם בימי הקיץ כל בני העולם מתנהגים ביושר עד שאין צורך לה רוק בימות הגשמים חוטאים אנשים.

לכן נראה להביא לדברי המדרש (פסיקתא זוטרתא בראשית ט, יד) שכתב: "מלמד שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה". כלומר, שכל החשש מהמבול הוא אחרי שכבר מתחיל הגשם שאז השטן מקטרג, לעומת זאת שלא בשעת הגשם אין חשש שביא ה' מבול על הארץ.

בפרשתנו נאמר שאחרי המבול כרת הקב"ה ברית לנח שלא יהיה עוד מבול לשחת את הארץ, ואף נתן אות וסימן על כך - אות הקשת, וכאמור (ט, יד): 'וְהָיָה בָּעָנָן עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן, וּבַהֲמֹשׁ (פסוק טז): 'וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן וְנִרְאִיתָה לְזִכָּר בְּרִית עִוְלָם וגו'.

רבותינו הראשונים פרשני המקרא עמדו לבאר את מהות אות הקשת, שהרי לכאורה מראה הקשת תופעה טבעית היא הנעשית במצב מסוים שבעת זריחת קרני השמש, ואף שבוודאי כל הטבע הוא מעשה אלקינו, כי הוא אמר ויהי הוא ציוה ויעמוד, אך עדיין יש להתבונן מה התחדש באות הברית שכתר הקב"ה עם נח, והאם קודם המבול לא היתה מציאות של קשת בעולם?

נבראה בבין השמשות

בפירושו המיוחד לרש"י על מסכת אבות (פ"ה מ"ו) כותב בביאור דברי המשנה שהקשת נבראה בבין השמשות: "הקשת הנראה בענן ביום הגשם, אף על פי שלא נראה עד ימי נח, נוצר ועומד היה מקדם". כלומר, כח הקשת היה בעולם מששת ימי בראשית, אך לא נראתה בפועל עד אחרי המבול.

לכאורה משמע כך גם בפירושו של רש"י בפרשתנו, שביאר את הכתוב (ט, יז) 'זאת אות הברית': "הראהו הקשת ואמר לו, הרי האות שאמרת". הרי לנו שהקב"ה היה צריך להראות לנח מהי קשת, משמע שעד אז לא ידעו ולא ראו קשת בעולם.

אדים עבים

בהסבר הדבר כיצד לא נראה קשת קודם המבול, כותב כאן עזרא (ט, יד), שרק אחר המבול חזק ה' את אור השמש שיהיה בכוחו להראות מראה קשת. ובכלי יקר כתב, כי קודם המבול היו המים והאדים עבים יותר, לכן לא היו קרני השמש יכולים להיתפס בהם.

קשת הפוכה - אות שלום

לפי דעה זו שהקשת לא נראתה עד המבול, מבאר הרמב"ן, כי צורת הקשת הפוכה, מורה על השלום, שהרי לפי דרכם של יוצאי מלחמה אחוזי קשת, הרי הצד הישר של הקשת (צד המיתר) נמצא לצד הלוחם, והצד העגול והקשתי כלפי הנלחם, לעומת זאת, אות הקשת שנתן הבורא, הצד הקשתי הוא כלפי הקב"ה ולא הצד הישר, כי בא להורות על דרך הנלחמים להפוך אותו בידם ככה, כאשר יקראו לשלום למי שכנגדם.

קשת מתחת לעננים

עם דברי הרמב"ן יש לשלב את דברי התפארת ישראל (יכין, אבות שם) הטוען שלכאורה מצד הטבע ראוי היה שתתהווה הקשת מעל העננים בצד

תורתך שעשועי

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע

תשובות למדורי 'תורתך שעשועי' ניתן לשלוח דרך קו 'קול התורה' או נדרים+

חקר דבר

חקירה למדינת
בפרישת השבוע

חיוב על השור או על האדם?

בפרשת השבוע נאמר (בראשית ט, ה) ואָן אֶת דְּמֻם לְנַפְשִׁיכֶם אֲדַרְשׁ מִיָּד כָּל חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ, ופירש רש"י, 'מִיָּד כָּל חַיָּה - לְפִי שֶׁחָטְאוּ דוֹר הַמָּבֹּאֵל וְהִפְקִירוּ לְמֵאכֹל חַיִּים רְעוּת לְשִׁלֹּט בָּהֶן וְכו' לְפִיכָּה הִצַּר לְהוֹחִיר עֲלֵיהֶן אֶת הַחַיִּים'.
לאור הכתוב כאן 'מִיָּד כָּל חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ', יש לחקור: מה גדר החיוב שחייבה תורה להרוג שור הנסקל שהרג את האדם, האם זה עונש לשור מצד עצמו על שהרג את האדם, או זה עונש לבעלים להפסיד את מומו על שלא שמר שורו?

יודעים את התורה

בקיאות בחמשה
חומשי תורה

- א. בפרשת השבוע נאמר (בראשית י, כט) בין בניו של יקטן: וְאֵת חֲוִלָּה וְאֵת יוֹכָבֵד. היכן עוד נזכר בתורה אדם בשם יוֹכָבֵד?
- ב. בפרשת השבוע נאמר (בראשית ח, ט) וְלֹא מָצָאָה הַיָּהוָה מְנוּחַ לְבָן רִגְלָהּ. היכן עוד נזכר בחמשה חומשי תורה הביטוי שלא למצוא מנוח ללב רגלו?
- ג. בפרשת השבוע נאמר (בראשית ח, ו) וַיִּפְתָּח נֹחַ אֶת חֲלוֹן הַתֶּבֶה. היכן עוד נזכר 'חֲלוֹן' בחמשה חומשי תורה?

מחדדים

שאלות בפרשת
השבוע

- א. איזה צדיק נפטר ביום י' במרחשוון?
- ב. איזה מאורע בפרשתנו, אירע בתאריך פטירתו של אהרן הכהן?
- ג. והיכן בפרשתנו צדיק שגם אחרי פטירתו נקרא 'איש חי'?

פתרונות

פרשת וזאת הברכה

יוסף דעת - איך פסע פסיעה גסה?

על הכתוב (דברים לד, א) וַיַּעַל מֹשֶׁה מִעֲרֵבָה מֵאָפֶּק אֶת הָרַבְּבֹ, כותב רש"י: 'כְּמֹה מַעֲלֹת הָיוּ וּפְסָעֵן מֹשֶׁה בְּפִסְיעָה אַחַת', ויש לתמוה שתי תמימות: א. הרי אמרו חז"ל (ברכות מג, א) שתלמיד חכם לא יפסיע פסיעה גסה, ואיך פסע משה רבינו כאן פסיעה גסה? ב. ביותר תמוה לפי השיטות שמשוה רבינו מת בשבת, הרי הלכה היא (ש"ע או"ח סי' ש"א, א) שאסור לפסוע בשבת פסיעה גסה, ואיך פסע משה פסיעה גסה, וצריך עיון.

להלן תקציר של חלק קטן ונבחר מתוך אלפי התשובות שנשלחו למערכת על ידי למדי תורה שבכתב:

- א. משה רץ לבר מצווה, כי ה' ציווה עליו לעלות להר, ולברר מצווה - מצוה לרוץ ולפסוע פסיעה גסה בין תלמיד חכם ובין בשבת.
- ב. על השאלה הראשונה יש לתרץ: הטעם שאסור לפסוע פסיעה גסה כי מוֹזִיקָה לרִאשִׁיָּה של האדם כמו שאמרו חז"ל שנוטלת אחת מחמשה מאות ממאור עיניו של אדם, אך משה רבינו ע"ה שידע שהתורה העידה עליו שלא כהתה עינו שוב אין לו מה לחשוש מפסיעת פסיעה גסה.
- ג. על שאלה ב' יש להשיב לפי הנפסק להלכה שכאשר יש דבר משום עונג מותר אף לקפוץ ולפסוע פסיעה גסה, וגם כאן היה למשה עונג לילך לראות את ארץ ישראל.
- ד. אין הכוונה שמשוה פסע פסיעה אחת בפסיעה גסה אלא הכוונה שנעשה לו קפיצת הדרך שהארץ התקפלה והתקרבה אליו, וכיון שמות בשבת הוכרח שיהא בקפיצת הדרך שלא יצא חוץ לתחום שהרי הר החר היה רחוק מערבות מואב יותר מתחום שבת.
- ה. משה רבינו היה גבוה עשר אמות ואצלו זה לא היה נחשב כפסיעה גסה. והחידוש הוא רק שאף ביום מותו היה בכוחו לפסוע כל המדרגות בבת אחת.
- ו. האסור לפסוע פסיעה גסה היא משום שלא זיקק לו ולענינו, וכיון שידע משה שממילא הוא עומד כבר למות אין לו מה לשמור עצמו

קטן הידוע

חידודים כתבות ופסיקי הפרשה

לפניך מספר שאלות מתוך לשוננו של רש"י בפרשת השבוע.

התשובה לכל שאלה מתחילה באות מסקנית (המופיעה בפרש של רש"י). כאשר תרפני יחד את האותיות הראשונות של כל תשובה תמצא מלה המופיעה בפרשה:

א. מה הפרש 'איש האדמה'?

ב. מה הפרש 'מבול'?

ג. מה הפנה השניה מדוע בתבתו של משה לא היה זפת פנינים?

ד. מה הפנה 'בכשה הארץ'?

ה. מה הפרש 'יניע נח כל אשר צנה אתו אלקים'?

מהי המלה?

--	--	--	--	--

את הפתרון יש להוֹיֵן בְּמַעֲרַכַת 'תורה שבכתב' (לְשׁוֹמֵים בְּלִבָּד) שִׁימוּ לֵב - מְבַצֵּעַ מִתְּחִיל וּנֹשֵׂא פְרָסִים יִקְרֶי עֲרָה, לְפִתְרֵימ אֶת הַחִידָה יַחַד עִם בְּנֵי הַמְּשֻׁפָּה בְּשִׁלְחָן הַשֵּׁשֶׁת!

מהזק.

ז. על השאלה הראשונה בדרך אגדה ודרשו יש לומר שכיון שאמר משה רבינו על עצמו לא אוכל לצאת ולבא ופירש רש"י שנסתמתו ממנו מסורות ומעיתות החכמה, סבר משה בענותותו שבאותה שעה יד ממדרגת תלמיד חכם ושוב אין לו איסור לפסוע פסיעה גסה.

חידוד בפרשה - ימים ונהרות:

היכן נזכר בפרשת וזאת הברכה בחומש ו/א ברש"י:

א. נהר היוצא מתוך מערה.

ב. ריבוי של משקה כמו מעין מים הנמשך.

ג. ורימה של כסף וזהב כמו נוזל הזהב.

ד. מים העולים מלמטה כלפי מעלה.

תשובות:

א. רש"י דברים לג, כב: שהיה הירדן יוצא מחלקו ממערת פמייאס.

ב. רש"י דברים לג, כד: וטובל בשמן רגלו - שהיתה ארצו מושכת שמן כמעין.

ג. רש"י דברים לג, כה: שכל הארצות יהיו דובאות כסף וזהב לארץ ישראל.

ד. רש"י דברים לג, יג: ומתהום - שהתהום עולה ומלחלח אותה מלמטה.

כמונה בקופסא - מחוקק

בפרשת וזאת הברכה נאמר (דברים לג, כא) וַיִּצְאָה רֵאשִׁית לֹא פִי שֵׁם חֲלָקֶת מְחַלֵּק סֶפֶן. היכן מצאנו עוד בחמשה חומשי תורה שמשוה רבינו נקרא בשם 'מחוקק'?

תשובה:

בפרשת חוקת (במדבר כא, יח) בָּאָר חֲפָרָה שְׂרִים פְּרִיָה נִדְבִיבָה עֵם בְּמַחֲלָק בְּמַשְׁעָנֶתָם, ופירש שם רש"י (פסוק כ): 'בְּמַחֲלָק - על פי משה שנקרא מחוקק, שנאמר (דברים לג, כא) כי שם חלקת מחוקק ספן'.

פרי עטם של
לומדי תורה שבכתב

אהבת תורה

מכתב ברכה נלהב ומחזק שנשלח למערכת על ידי
הגאון הגדול רבי סיני הלבשרטאם שליט"א
אב"ד קהל 'דברי חיים' ורב שיכון ג' בני ברק

ד' אלול תשפ"ו. לכבוד הרבנים הגאונים ראשי המפעל הקדוש 'תורה שבכתב', שלום רב לאוהבי תורתך!

זה שנים רבות שהנני חושב מחשבות איך אפשר לעורר את צעירי צאן קדשים ובני התורה - הלומדים בהתמדה לימודי הישיבה והכולל - את גודל מעלת ורוממות לימוד חומש ורש"י כל שבוע בהבנה ובעיון, ולא ברפרוף ובמהירות, וגם החובה ללמוד לימוד זה כמבואר בשו"ע ונו"כ. והנה זכינו שנוסד המפעל הקדוש 'תורה שבכתב' לעורר ולחדד את לימוד חורש"י כדבעי, והרניי מתענג כל שבוע מחדש מהעלן שהוא מלא וגדוש בפרד"ס הרש"י, והוא יזכיר הרבים גדול מאד.

ואכמ"ל כמה דברו צדיקי הדורות על קדושתו ומדרגותיו של רש"י, שהוא למעלה מהשגתינו, ועיין מש"כ אא"ו מצאנו וי"ע בשו"ת דברי חיים (ח"ב יו"ד סי' מ"ה), וכל הסגולות וההצלחות שיש בלימוד חומש"י בהבנה ובניחותא כל שבוע.

ואני תפילה שתוכו להמשיך ולהוסיף כנהנה וכהנה בהחדרת לימוד רש"י, וזכותו של רש"י יגן על כל ההוגים והמפיצים את תורתו להתברך בכל מילי דמיטב ברוב עושר ואושר ובהרחבת הדעת, וחפץ ה' בידכם יצליח.

בברכת כוח"ט: סיני הלבשרטאם

שמות הזוכים בהגרלות
בפרשת האזינו

זוכות התורה

זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

בנחנים קבועים - 100 ש"ח: הרב יעקב פרידמן - בית שמש, אור לירשלים | הרב ראובן יוסף שוורץ - בני ברק, מיר | הרב ברוך פרנקל - ירושלים, מאור חיים | סיכום יומי 200 ש"ח: הרב אשר צוייבל - ירושלים, אורח חיים | הרב אריה אברהם קצבורג - מודיעין עילית, דעת תבונות | הרב שמואל כץ - ירושלים, שומרי החומות | הרב אלימלך פרינז - ביתר עילית, באיאן | הבה"ח מרדכי הרצל - ביתר עילית, מעייני החכמה | הרב שלמה קטרי - בית שמש, אהבת שלום | הרב שמעון קליין - מודיעין עילית | הרב אריה ליב גרליץ - בית שמש, סטריקוב | הרב נפתלי הבלין - ירושלים, משכנות יעקב | הרב שמואל ברדוגו - מודיעין עילית, כתר תורה | הרב נתן נטע הנדלר - ראשון לציון, ויוניץ | הרב צבי אלימלך כץ - בני ברק, סאטמאר | הרב אברהם אליעזר הייז - ירושלים, סאטמאר | הרב אברהם לודמיר - אלעד, קהל חסידים | הרב צבי כהן - בני ברק, בית הלל | הרב שלמה הלפרט - בני ברק, חפץ חיים | הרב ישראל באש - ירושלים, ויוניץ | הרב זאב חשין - בית שמש | הרב חיים סאפרין - בית שמש | הרב יוחנן ורשני - ירושלים | הרב יוסף כהן - ירושלים, מיר | הרב יוחנן מאיר שרייבר - בית שמש, ויוניץ | הרב ישראל בנימין ברודר - אפרת | הרב יוחנן קרלין - אלעד | הרב עבוס חשאי - ירושלים, חניכי הישיבות | הרב אברהם רביץ - בני ברק, חזון איש | הרב יוסף שנברגר - ירושלים, נחלת משה | הרב חגי שמי - ירושלים, אור התורה | כמונה בקופסא - 150 ש"ח: הרב מרדכי אליהו איגל - ביתר עילית, ראחמיסטריווקא | הבה"ח אלטר בן ציון גולדשטיין - ירושלים, מיר | חידוד בפרשה - 100 ש"ח: הרב שמואל טוריציין - ירושלים, מבצר התורה | הרב אהרון דהן - ירושלים, חסדי יוסף | יוסף דעת - 100 ש"ח: הרב ישראל בן ציון מובשוביץ - עפולה, שית השדה | הרב חיים נוסבאד - אלעד | מבחן גמרא - ש"ס ובלכתך בדרך: הרב יצחק קרויז - בני ברק, באבוב | מבחן הפטרה - סט נ"ך: הרב יעקב מאגן - אשדוד | מבחן שבועי 500 ש"ח: הרב יצחק הרטמן - ירושלים, זכרון אברהם | הרב שמשון בכרך - מודיעין עילית, בית אבא | הרב יעקב כהן - ירושלים | הרב זאב ווייל - זכרון יעקב

זוכים בהגרלות תלמידי ישיבות קטנות וילדים

בנחנים קבועים - 50 ש"ח: הבה"ח אלימלך גלנדואר - בני ברק, בעלזא | יניק וחכים כמר אברהם דוב סטפנסקי - ירושלים | סיכום יומי - 50 ש"ח: הבה"ח רפאל ראקוב - תל ציון, תורת רפאל | הבה"ח מרדכי אליהו נעים - ירושלים, משכן חיים | יניק וחכים כמר דוד יהודה בורשטיין - ביתר עילית, תפארת משה | יניק וחכים כמר יהודה כהן - ביתר עילית, משנת יהודה | יניק וחכים כמר מרדכי דבאח - ירושלים, תורת חיים | יניק וחכים כמר דוד מלכה - ירושלים, אחיעזר | הבה"ח אבנר מנחם סאל - בני ברק | יניק וחכים כמר אברהם אילון - בני ברק, זיו התורה | יניק וחכים כמר אהרן למברגר - ביתר עילית, מאה שערים | הבה"ח ישראל מאיר הורוביץ - ביתר עילית, קול תורה | יניק וחכים כמר יהודה זיסמן - ירושלים, חמנת שלמה | יניק וחכים כמר נחמן שמש - עמנואל, אור מנחם | יניק וחכים כמר צבי הכסטר - ירושלים, קמניץ | יניק וחכים כמר מנחם לוי - בית שמש, מנוחה וקדושה | יניק וחכים כמר עובדיה אלהרד - ירושלים | הבה"ח מנחם מאיר גינזבורג - פתח תקווה, אור ישראל | יניק וחכים כמר יצחק יסקובסקי - בית שמש, רמ"א | יניק וחכים כמר דוד שלום - ירושלים, אור חדש | יניק וחכים כמר יוחנן דושינסקי - בית שמש, ישועות משה ויוניץ | יניק וחכים כמר נתן שינדלר - ירושלים, חוות דעת | הבה"ח יצחק ראובן חיטובסקי - גבעת זאב, אור שמואל | כמונה בקופסא - 50 ש"ח: יניק וחכים כמר אלעזר מנחם נתנוון - בית שמש, עטרת שלמה | חידוד בפרשה - 50 ש"ח: יניק וחכים כמר שמואל פסטל - מודיעין עילית, ברסלב | מבחן שבועי - 100 ש"ח: הבה"ח שמואל יששכר בוקשפן - ירושלים, שערי תורה | יניק וחכים כמר יוסף שלום כהן - ירושלים, ראשית חכמה

לרישום והצטרפות ל'תורה שבכתב':

02-500-2018

מארה"ב: 351-9881-1518 | מאנגליה: 0131-0613-4433

מכן הוצא לאור | אגף 'שיעורי תורה' | קו 'קול התורה' | מבחר שיעורים במגוון שפות וסגנונות | סיכומים ומכתבים | שיעורי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | מיזלטר יומי לפניות, תגובות והערות: ts025002018@gmail.com

זה הזמן להאיר לעצמך את החיים
תתחבר אל התיבות הקדושות המגינות עלינו כבר
אלפי שנים, בלימוד יומי קבוע של חומש ורש"י

כל זה בשבילך!

מפעלות 'תורה שבכתב' בארץ הקודש

ידיעות | עדכונים | חידושים | הוספות
לכבוד התחלת לימוד המחזור הרביעי במפעלינו הקדוש

מתן שכרה צלדה

**375 זוכים מדי חודש
בסך למעלה מ-56,000 ₪!**

הגרלת ופרסים

לאזכרים ותלפיד ישיבה גדולה

הגרלת 'להבין ולהשכיל'

מייוחד לקוראי
הגיליון השבועי
ע"ס 100
X 3 זוכים

הגרלת 'חוקר דב'

ע"ס 200 X 2 זוכים

הגרלת 'יודעים את התורה'

ע"ס 150 X 2 זוכים

הגרלת 'פחדדים'

ע"ס 50 X 4 זוכים

הגרלת יומית

ע"ס 200 X 5 זוכים

הגרלת שבועית

ע"ס 500 X 5 זוכים

הגרלת בונוס שבועית - לנבחנים קבועים

ע"ס 100 X 5 זוכים

הגרלת בונוס חודשית

ע"ס 500 X 4 זוכים

הגרלת 'פבחון רש"י' ואונקלוס'

כך מסדרת עונג הפרשה
X 3 זוכים

הגרלת ופרסים

לתלפיד ישיבה קטנה וילדים

קטן הידע'

ע"ס 50 X 3 זוכים

הגרלת נוספת בפיווח לפותרים בשולחן השבת עם כל המשפחה

ע"ס 50 X 4 זוכים

הגרלת בונוס חודשית

נוספת בפיווח לפותרים
בשולחן השבת
עם כל המשפחה

הגרלת 'פחדדים'

ע"ס 100 X 10 זוכים

תורתך שעשועי

חקר דבר

חקירה למדנית בפרשת השבוע

יודעים את התורה

בקיאות בחפשה חופשי תורה

מחודדים

שאלות מרתקות וחידודים על פרשת השבוע

חדש וייחודי - לשלוח השבת המשפחתית:

קטן הידע' - מדורים נבחרים ופסוקי הפסח

קו 'קול התורה'

מנצח שיעורי תורה:

סיכום יומי מתמצת | שיעור יומי מורחב | שיעור שבועי מסכם
בפגיון שפות וסגנונות: עברית | לשון הקודש | אידיש

אגף 'הצותר בתורה'

חצרות 'תורה שבכתב' צהילי הישיבות הקדושות

מבחנים ייעודיים לתלפיד הישיבה | פרסומים וחופרי עור ודבון
| שת"פ עם חברות התלפיד בהילי הישיבות לעריכת מבחנים
חיים | התקנת עפדות מבחנים למעוניינים | הגרלת ייעודיות
לכל ישיבה | משלוח שבועי של הגיליון השבועי לישיבה

מכון ההוצאה לאור

הניחולט היומי

מלא וגדוש בתוכן איכותי
שיפתיק לכם את היום
מופץ להפני פנויים
בעולם כולו

מכון תורה שבכתב

הפקת חופרי עור וסיוע | חוברות
וקונטרסים | מהדורות חופשי ורש"י
המבואר בהוצאה מיוחדת | ספרי
תורה שבכתב | ועוד

הגיליון השבועי

עם תוכן עשיר ומרתק על פרשת
השבוע עם פירוש רש"י הק'
מופץ ב-70,000 עותקים | באלפי נקודות
הפצה, בכ-40 ערים ברחבי הארץ

מגוון
מדורים
חדשים

זכיה
ישיבה
לא
הגרלה!

ותזכה

לידיעת התורה שבכתב,
וגם בפנין שכרה בצדה

תערוך

את הסיכומים היומיים
והמבחנים השבועיים

תתחבר

לפאות אלפי לומדי
חופשי ורש"י מדי יום

הירשם

במערכת 'קול התורה'
או בנדרים+ וקהילות

בראשית: זמן להאיר לעצמך את החיים ולהתחבר לתורה הקדושה
בלימוד יומי מתוק וקבוע של חופשי ורש"י.

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

הפסלול החדש ליודעי התורה והוגיה: חבורת 'דבקים בתורה'

שים לב! יש לנו חומר
בשבי"ל!

כך נראית הצבירה בארנק:

סכום בארנק	סך מבחנים בהצלחה
0 ש"ח (השתתפות בהגרלות)	1-20
52.5 ש"ח	21
120 ש"ח	30
240 ש"ח	40
400 ש"ח	50
440 ש"ח	54
500 ש"ח!	55

הקפיצה בסכום מתרחשת באופן אוטומטי ברגע ההגעה למבחן ה-21, 30, 40 ו-50 באמצעות העדכון הרטרואקטיבי.

תכנית הפלגות והפרסים:

תגמול	סך מבחנים בהצלחה
כרטיס להגרלת ענק על עשרות פרסים יקרי ערך	10-19
כרטיס להגרלת ענק נוספת על עשרות פרסים יקרי ערך	20
2.5 ש"ח לכל מבחן	21-29
4 ש"ח לכל מבחן	30-39
6 ש"ח לכל מבחן	40-49
8 ש"ח לכל מבחן	50-54
בונוס 60 ש"ח!	55
סה"כ פלגה ללא הגרלה - 500 ש"ח!	

כלל תגמול רטרואקטיבי מצטבר על כל המבחנים שנעברו מתחילת השנה

מה?

מהות התוכנית והמבחן

בני חבורת יודעי ופושני התורה שבכתב, ויכולו להשתתף במערך מבחנים בסגנון שבועי מצטבר ומאתגר, לשינון ידיעת כל חמשה חופשי תורה על בוריים.

איך?

מבנה המבחן

בכל שבוע ייערך מבחן עם שאלה חדשה על פרשת השבוע, הפתוסף לפרשיות הקודפות.

(לדוגמא: בראשית - שאלה 1, נח - 2 שאלות, לך - 3 שאלות, עד לפרשת ויקרא מקסימום 25 שאלות שבועיות. החל מפרשת צו והלאה: המבחן כולל 25 שאלות אקראיות המקיפות את כל הפרשיות שנלמדו מתחילת השנה)

למי?

תנאי הצטרפות לחבורת 'דבקים בתורה'

החבורה פועלת עבור פושני יודעי התורה הדבקים בתורה כפשוטו וכפשעו, ועל כן ההשתתפות בו מוגבלת ללומדים והנבחים הקבועים בלבד. וכדלהלן:
בפרשיות בראשית ונח: התוכנית פתוחה לכולם - כולם מוזמנים להצטרף!
מפרשת לך-לך והלאה: ההצטרפות מותנית לנבחים לכל הפחות 50 מבחנים בהצלחה

מי?

הזכויות להשתתפות במבחנים

- תנאי בסיס:**
- לימוד פרשת השבוע עם פירוש רש"י בקביעות
- ביצוע של לכה"פ 9 מבחנים יומיים + מבחן שבועי אחד באותו שבוע - בהצלחה.
- זכויות להשתתפות:**
- חובת רציפות: צבירה של 4 שבועות רצופים שבהם לא היית זכאי להיבחן (עקב שלא נערכו מבחנים יומיים וכדו') או שנכשלת במבחן - תוביל ליציאה מהתוכנית.
- ציון עובר: 80% ופעלה (דהיינו, במבחנים הראשונים בהם סך השאלות מועט, מדרשת הצלחה מלאה בתשובות כדי לעבור. לאחר 4 כישלונות רצופים במבחן, תישלל הזכאות להשתתפות בתוכנית).
- נבחן שיצא מהתוכנית מכל סיבה שהיא, יוכל לחזור שנית ולהצטרף, בהינתן התנאים הנ"ל.

מתי?

זמני המבחן

המבחן פתוח מדי שבוע מיום חמישי בבוקר ועד יום שני בבוקר

איפה?

מיקום המבחן

מופיע במערכת המבחנים בקול התורה ובגדרים - בקטגוריית 'דבקים בתורה' שימו לב - המבחן יהיה פתוח לזכאים בלבד
אם אינכם זכאים, יופיעו לכם במערכת התנאים לזכאות

הפלגות יחולקו אך ורק בסיס השנה | הפלגות יועברו באמצעות כרטיסי 'תורה כארד' השווים ערך לכסף מוזמן למימוש באלפי חנויות

זמן להאיר לעצמך את החיים ולהתחבר לתורה הקדושה בלימוד יומי מתוק וקבוע של חופש ורשיי.

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

ותזכרה

לידיעת התורה שבכתב, וגם בפתן שכרה בצדה

תערוך

את הסיכונים היומיים והמבחנים השבועיים

תתחבר

לפאות אלפי לופדי חופש ורשיי פדי יום

הירשם

בפערכת 'קול התורה' או בגדרים וקהילות